

m. m., i syfte att åstadkomma dels ett kraftigare motverkande af rusdryckers missbruk, dels en lika beskattning på allt brännvin, som inom landet tillverkas och förbrukas, under hvilken form och benämning denna beskattning må komma att utgå; samt att, i händelse genom ny försäljningslags antagande landsting, hushållningssällskap och kommuner skulle komma att gå miste om de inkomster, hvilka de hittills upphemtat af brännvinsförsäljningsafgifterna, Kongl. Maj:t då äfven täcktes taga i öfvervägande, till hvilken omfattning och på hvad sätt ersättning härför lämpligen må kunna beredas.

Om remiss till Bevillnings-Utskottet anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1877.

Magnus Andersson, L. J. Larsson,
från Jönköpings län.

J. Erickzon.

N:o 98.

Af Herr J. M. Svensson: Om borttagandet af stadgandet angående husförhörshållande.

Bland de inrättningar i vårt land, hvilka hafva uppfyllt ett viktigt ändamål, men genom förändrade förhållanden med tiden blifvit öfverflödiga och derföre böra afskaffas, äro husförhören. Som bekant är, uppkommo dessa för ett par århundraden sedan, för att bereda presterskapet tillfälle att dels bibringa allmogen undervisning i utanläsning af katekesen och dels tillse, huru kristendomsundervisningen i hemmen bedrefs

af föräldrar och husbönder. Dessa uppgifter har nu folkskolan åtagit sig. Här bedrifves barnundervisningen af särskilda lärare, och tillsynen öfver densamma utöfvas af skolrådet. Och hvad särskildt angår kristendomskunskapens bedrifvande, hvarpå husförhören såsom kyrklig anstalt egentligen hafva afseende, så har pastor i egenskap af skolrådets ordförande lämpligt tillfälle att öfvervaka densamma, när helst han vill besöka skolan och isynnerhet vid de årliga examina, der han eger att vara tillstädes. Ledda af en riktig insigt i detta förhållande, hafva derföre många prester redan tagit sig före att vid husförhören icke sysselsätta sig med i skolåldern varande barn. Men hvad blifva då våra husförhör? Eller hvad betydelse hafva de? Måste vi icke medgifva, att de qvarstå nästan endast såsom en examensinrättning, hvilken är både öfverflödig och otjenlig? Den som genomgått en godkänd afgangsexamen ur folkskolan och derefter vid konfirmationsundervisningen nöjaktigt redogjort för sina insigter i kristendomens hufvudstycken samt blifvit förklarad för myndig församlingsmedlem, kan väl icke anses behöfva undergå någon vidare examen i katekesen. Den som omfattar kristendomens dyra sanningar med hjertats tro behöfver det icke, och den som saknar religiöst intresse bringas icke dertill och blir ej heller förbättrad, äfven om fruktan för ett blifvande förhör skulle bringa honom att en gång om året ögna igenom sin katekes. Dessutom måste det väl erkännas, att en offentlig examen för äldre personer är i hög grad motbudande särdeles i närvaro af de yngre. Äro husförhören således för barnundervisningen obehöfliga och såsom offentliga examina med äldre församlingsmedlemmar betydelselösa och olämpliga, så är detta skäl nog för deras afskaffande. Men härtill komma flera olägenheter, hvarmed de äro förenade. För presterskapet äro husförhörsresorna i vidsträckta församlingar med ofta nog dåliga vägar högst besvärliga. På husförhörsbesökandenas helsa inverka de trånga och obeqväma lokalerna, som vanligen upplåtas, mycket skadligt, och då husförhören gå i tur matlag emellan, inträffar ofta, att de utlysas på sådana aflägsna ställen, dit rotens medlemmar icke utan stor svårighet kunna samlas.

Till den kraft och verkan det hafva kan, må äfven det missförhållande påpekas, som genom vanans makt förknippat sig med våra husförhör nästan öfverallt i landet och som kyrkolagens förbud visat sig vanmäktigt att undanrödja — det missförhållandet nemligen, att förhören hafva blifvit en verklig tunga för den det åligger att öppna sitt hem för deras hållande. De dryga utgifter (för gästernas lekamliga undfägnande), han måste vidkännas och hvartill han af en gammal plägsed och ett visst slags hederskänsla snart sagdt tvingas, samt det sätt, hvarpå dagen efter

förhörets slut vanligen tillbringas, ställa enligt mitt och säkert alla rätt-tänkandes förmenande de ifrågavarande förhören i en mindre fördelaktig dager. De äro ock enligt min här uttalade tanke alldeles obehöfliga.

Med husförhörens borttagande förlora den svenska församlingens medlemmar inga fördelar; den vinner dermed tvärtom befrielse från ett förhatligt tvång, att såsom en omyndig årligen undergå examen. Säge ingen, att de böra fortfara för kristlig uppbyggelse eller för meddelande af djupare insigt i kristendomens läroinnehåll, ty behovet häraf tillfredsställes lämpligare från andra håll. Genom påbudet af roteförhör, som hållas i kyrkan, har kyrkolagen velat gifva ett ypperligt tillfälle åt presterskapet att utan examenstvång leda sina åhörare till ett grundigare inträngande i katekismi lära, och hvad angår sjelfva uppbyggelsen, hvarom någon kunde befara att den genom husförhörens borttagande skulle gå förlorad, så torde väl icke kunna förnekas, att uppbyggelse vinnes både lättare och säkrare genom en sammanhängande predikan än genom afhörande af en examen, der deras olika ståndpunkt, som skola undersökas, gör att föredraget måste blifva osammanhängande och sönderstyckadt.

På grund häraf får jag vördsamt föreslå,

det Riksdagen måtte för sin del besluta, att stadgandet om husförhörs hållande skall till all kraft och verkan upphöra.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1877.

J. M. Svenson,
från Östergötland.